

דיני צירוף למנין במרפסות וחלונות בעידן הגבלות מגיפת הקורונה

בעקבות הוראת מרנן ורבנן גדולי הדור, שלא להתאסף אפילו לצורך מנין לתפילה בציבור, כדי לשמור על בריאותו של כל אחד ואחד, שלא ידבק בו ולא ידביק אחרים. וניתן לקיים את המנינים רק על ידי צירוף מהבתים והמרפסות, כפי שכבר הנהיגו בחו"ל בעקבות התפשטות המגיפה בשבועות אלו, שרבים חללים הפילה רח"ל. ואשריכם ישראל שמחבבין את המצוות, וגם בעת הזו עושים טצדקי לקיים תפילה בציבור ככל האפשר. על כן ניגשתי יחד עם הת"ח לברר את הדינים הנהוגים בזה, לבאר מהו המקור הדין, וכמה שאלות ודברים פרקטיים שהתעוררו בשעת קיום הענין.

וכעת ראיתי שכבר כמה רבנים מסרו שיעורים או כתבו דינים בענין זה, ועל כן אבוא לבאר באופן שכל אדם יוכל לדעת את הדינים והנידונים, וכיצד אפשר לעשות על הצד הטוב ביותר לפי המציאות הקיימת לכל אחד במקומו.

וכמובן שיש הרבה דעות שונות בין רבני זמנינו, בפרט שיש כאן הרבה דברים שצריך לדמות מילתא למילתא ולחלק באופן הראוי.

א. לצורך אמירת קדיש, קדושה, ברכו, חזרת הש"ץ, ברכת כהנים, קריאת התורה, וכן בשביל מעלת "תפילה בציבור", שיש גם חיוב להתאמץ בשביל זה כמבואר בשו"ע (סי' צ' ס"ט), צריך שיהיו עשרה שמצטרפים למנין.

ב. צירוף של עשרה הוא דוקא כאשר כל העשרה נמצאים במקום אחד, ושליח ציבור עמהם, כמבואר בשו"ע (סי' נ"ה סעיף י"ג).

ג. הגדרת מקום אחד, הוא לפי חילוק מחיצות, כמבואר בשו"ע שם לגבי העומד בתוך צורת הפתח, ולא לפי בעלות, ולא לפי דיני רשות היחיד ורשות הרבים.

ד. יש אפשרות לדעת חלק מהפוסקים, לצרף עשרה שנמצאים בשני מקומות, על ידי ש"רואים אלו את אלו". וכן מורים הרבנים בעת הזאת, לעשות מנינים דרך המרפסות והחלונות באופן שרואים אלו את אלו.

ה. יש לציין שלגבי אמירת קדיש קדושה וברכו וכל שאר דברים שבקדושה, מספיק שיהיו עשרה במקום אחד, והשאר יכולים לענות איתם אפילו בלי להצטרף, [ואפילו בשמיעה ברמקול, כי באופן זה אינו צריך לצאת ידי חובה אלא רק לדעת עי"ז מתי לומר איתם], ועל זה נאמר (משנ"ב סי' נ"ה סק"ס) שאפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים (גמ' פסחים דף פה:). אבל לגבי תפילה בציבור, צריך כל אחד ואחד שיהיה שייך לציבור, וכל אחד צריך להיות במצב שמצטרף, ולא רק עשרה.

לכן הדברים דלהלן נוגעים לשני דברים, א. לצירוף עשרה לאמירת קדיש וברכו וחזרת הש"ץ וכל דבר שבקדושה.

ב. לגבי תפילה בציבור לכל אחד ואחד, גם כשיש עשרה מלבדו.

מקור הדין:

בשו"ע (שם סעיף י"ד) כתב וזה לשונו: מי שעומד אחורי בית הכנסת, וביניהם חלון, אפילו גבוה כמה קומות, ואפילו אינו רחב ארבע [טפחים], ומראה להם פניו משם, מצטרף עמהם לעשרה. עכ"ל. וביאר המשנ"ב שאפילו שיש הפסק של מחיצה ביניהם מצטרפים, כיון שמראה להם פניו, דומה למה שמבואר בהלכות זימון (סימן קצ"ה). וכתב שלפ"ז פשוט שהעומדים בעזרת נשים ובמחיצה יש חלון ומראה להם פניו משם, מצטרף לעשרה, וכל שכן אם בלעדיו יש עשרה נחשב לו לתפילה בציבור עי"ז. [ומבואר שגם מצטרף להשלים לעשרה, ולא כשיטות שרק אחרי שיש עשרה במקום אחד].

אבל המשנ"ב כתב שאע"פ שבשו"ע כתב שמצטרפים, יותר טוב אם העומד בעזרת נשים קל לו לירד לבית הכנסת, שירד, כי יש אחרונים שחולקים על עיקר הדין וסוברים שתפילה בציבור אינו דומה לזימון. וביאר בשעה"צ שזו דעת הגר"א (ס"ק ל"א). והוסיף שהרשב"א כתב רק בדרך אפשר. וכן במשנ"ב אח"כ (ס"ק נ"ז) כתב בשם הפמ"ג שכל ההגבלות שבשו"ע במי שנמצא בעזרה או בחצר קטנה היינו באין רואים זה את זה, אבל ברואים זה את זה מצטרפין. והוסיף המשנ"ב שיש מחמירין אפילו ברואים, ובמקום הדחק אפשר שיש להקל.

בעת הזאת שאנו נמצאים במצב של שעת הדחק, שלולי זה לא יוכלו לקיים תפילה בציבור וקדיש וקדושה וכו', לכן הורו גדולי הרבנים בדורנו בארץ ובחו"ל, לסמוך על צירוף מנין דרך החלונות, ע"י היתר רואין אלו את אלו.

אמנם יש מעט רבנים בבני ברק שנטו להחמיר, והגרש"צ רזנבלט שליט"א נטה לחלק, שלגבי קדיש וקדושה אפשר להקל, משא"כ לגבי חזרת הש"ץ שהיא ספק ברכה לבטלה ראוי להחמיר ויעשו מנחה קצרה וכן בשחרית, שבזה יש קדושה ואין ברכה לבטלה. ויש מי שהורה שהש"ץ יעשה תנאי שאם אינו מועיל תהיה תפילתו נדבה [כמבואר בפוסקים לענין אחר]. וכן לגבי ברכה על קריאת התורה נטה להחמיר. ומ"מ רוב הרבנים הורו לסמוך על דעת השו"ע והרבה אחרונים שדין תפילה בציבור דומה לזימון, ויתכן שאפילו עדיף ממנו כדלהלן. וכבר נתפשט המנהג כן.

יש להוסיף שבביאור הלכה (שם סי"ט ד"ה שליח ציבור) כתב, שאם יש מנין מסודר, והנידון הוא להתחבר אל המנין, יש יותר להקל שמצטרף. ומ"מ לכתחילה כאשר תבוא הישועה בעז"ה ונוכל להתפלל יחד בבית הכנסת ברוב עם, ראוי שלא לסמוך על צירוף בדרך זו, אלא להיכנס לבית הכנסת, כמ"ש המשנ"ב הנ"ל, כדי לקיים את הדין בהידור גם לדעת הגר"א וכל הפוסקים.

אחרי שהציבור החרדי התארגן בהרבה מקומות לקיים דין זה, התעוררו הרבה שאלות שאין להם תשובות ברורות בפוסקים, וכל אחד נבון ומחפש למצוא דבר הלכה, על כן נבוא בזה בס"ד לסכם את הנידונים, אע"פ שכאמור יש הרבה דיעות שונות בין הרבנים, נראה בזה את פני הדברים, וכל אחד יוכל לשאול את מי מרבותיו. נשמח לשמוע את הדעות השונות, במייל a83320@gmail.com, או בטל" 0548483320.

מי רואה את מי?

- ו. בשו"ע מדובר בשתי קבוצות, שמקצת מקבוצה א' רואה את מקצת מקבוצה ב', והחזן בפשטות יכול להיות גם מי שאינו רואה. כי כבר נעשו כמחברים.
- ז. בשלש קבוצות שכל אחת רק ארבעה אנשים, וכל קבוצה רואה מקצת משתי הקבוצות האחרות, יש מי שטען שאין ראייה ברורה שמצטרפים גם בזה, אבל הוראת הרבנים שאין חילוק ומצטרפים.
- ח. בשלש קבוצות שלא כולם רואים את כולם, אלא א' רואה את ב', וב' רואה את א' וג', אבל ג' לא רואה את הא'. יש חילוק אם החזן בקבוצה ב' מצטרפים, ואם החזן בקבוצה א' או ג' יש לחוש שאינם מצטרפים. דין זה מבואר בשו"ע בהלכות זימון (סי' קצ"ה ס"ב) שאם אכלו מקצתן בבית ומקצתן חוץ לבית [ואינם רואים אא"א], אם המברך יושב על מפתן הבית הוא מצרפן. וביאר המשנ"ב שהוא רואה את אלו ואלו, והרי זה כמקצתן רואין אא"א. אבל דייק בשעה"צ (סק"ו) שמשמע שאם יושב שם אדם אחר מבני החבורה, אינו מצרף אותם. משום שדוקא המברך ששתייהן צריכים לו שיוציאם, נחשב כמו שמש המשמש לשתייהן שמצרף אותם. לפ"ז אם החזן הוא מקבוצה ב', הרי הוא מצרף את א' וג', אע"פ שג' לא רואה את א'. אמנם יתכן שצריך שהחזן בקבוצה ב' יהיה בחלון באופן שא' וג' יראו את החזן עצמו, ולא רק רואים מקצת מהקבוצה של ב'.
- ט. יש מקילים בשעת הדחק לצרף בשרשרת, שאדם א' רואה את ב', ב' את ג', ג' את ד', וכן הלאה עד עשרה. ונפק"מ למצטרפים בקומות שונות בחדרי מדרגות שהם בסיבוב, שא' עומד בקומה ראשונה ליד המדרגות העולות ורואה את ב' העומד בקומה שניה ליד המדרגות, והב' רואה את ג' העומד בסוף קומה שניה לפני המדרגות העולות לקומה שלישית, והג' רואה את העומד בקומה שלישית ליד המדרגות, וכן הלאה.
- י. אם יש עשרה אנשים בודדים בחלונות נפרדים, והחזן עומד במקום שכולם רואים אותו, אבל התשעה אינם רואים זה את זה, נראה מהשו"ע ומהמשנ"ב הנ"ל שמצטרפים, ולא צריך שהעשרה יראו גם אחד את השני. (ויש מי שהחמיר בזה).

דין רשות הרבים מפסקת

- יא. כשמצטרפים בתים משני צידי הרחוב, יש אומרים שאינם מצטרפים, ויש אומרים שמצטרפים. וכן יש להקל למעשה בתקופה זו שמצטרפים. מקור הדין הוא, כיון שצירוף למנין נלמד ממש"כ הרשב"א שדומה לזימון, ולגבי הלכות זימון כתב השו"ע (סי' קצ"ה ס"א) "יש מי שאומר שאם רשות הרבים מפסקת בין שני הבתים, אינם מצטרפין בשום ענין". [והוא מדברי רבינו יונה על ברכות דף נ:]. ובמשנ"ב שם כתב שה"ה בשביל של יחיד שקבוע גם בימות הגשמים, ולא רק כשיש לו דין רשות הרבים. והנה המשנ"ב לא הביא חולק בדין זה. ולפ"ז יש אומרים שכיון שצירוף למנין נלמד מזימון, צריך להיות שאם יש רשות הרבים באמצע לא יועיל הצירוף. אבל יש מתירים מכמה סיבות. א. מלשון השו"ע "יש מי שאומר", משמע שהדעה הראשונה חולקת על כך, וא"כ הלכה כסתם. אבל יש לדחות, שדרכו של השו"ע כשיש דבר שלא הזכיר אלא באחד מהפוסקים, כתב אותו בלשון כזו שיש מי שכתב [כמבואר במשנ"ב במקומות אחרים], ואין ראייה שחולקים על כך. ב. בביאור הלכה שם (ד"ה בשום ענין) הביא שבשו"ע (אבן העזר סי' ס"ב סעיף י"א) כתב שמצטרפים ולא הזכיר את התנאי הזה, והבינו הפוסקים שמצטרפים גם כשיש רשות הרבים באמצע. וציין לדברי הט"ז (סק"ג) שבמקום של חתן מצטרפים גם לזימון בברכת המזון, והחילוק הוא, משום ששם התכנסו בשביל החופה לכן הצירוף יותר חזק. אבל הא"ר והפרישה נקטו ששם מצטרפים רק לברכת חתנים. עכ"ד הבה"ל. והנה לפי הט"ז ה"ה בעניניו שמתקבצים בשביל להצטרף למנין, הוי כמו בחתן שמצטרפים אפילו כשרה"ר מפסקת. ג. והגרש"צ רזנבלט שליט"א צידד בשיעורו בביאור דעת הא"ר ושאר פוסקים, שיש חילוק בין צירוף לזימון לצירוף לברכת חתנים [ולתפילה בציבור], שבזימון צריכים להיות חבורה אחת ממש, שהרי יש דיעות בראשונים שאפילו שתי שולחנות לא מצטרפים, ולזה רה"ר מפסקת, משא"כ לברכת חתנים לא צריך צירוף עד כדי כך, אלא מספיק שהם קשורים זה לזה, ולכן מצטרפים אפילו כשרה"ר באמצע. ולפ"ז ה"ה לגבי צירוף למנין מצטרפים אפילו שרה"ר באמצע. ד. בשערי תשובה על השו"ע (סי' נ"ה ס"ד) הביא מספר מחזיק ברכה להחיד"א על מעשה דומה למצב שלנו כיום, שהיו שתי קבוצות, ששה בבית אחד וארבעה בבית אחר, ואסור להם להגיע זה לזה, וגם יש שומר עליהם לפני הפתח, ואינם יכולים אפילו לעמוד בחוץ כי המקום צר וגם מעבר לרבים, [תיאור דומה למציאות ברחובותינו], ופסק שמצטרפים ברואין אלו את אלו ע"ש. מבואר שמועיל להצטרף למנין אע"פ שהיה באמצע מעבר לרבים.

יב. באופן שרוצים להצטרף אנשים שנמצאים בקומות מעל גובה הרחוב, כפי שמצוי היום במציאות שלנו, שמעתי מכמה ת"ח שיש סברא לומר שרשות הרבים אינה מפסקת, כי בין האנשים שנמצאים בגובה אין מקום אחר של שימוש הרבים, אלא רק אויר שאינו ראוי לשימוש, ובאופן זה אין הפסק, ומצטרפים גם משני צידי הרחוב. ואדרבה, מי שיווד למטה, עליו יש את הנידון כשנמצא מעבר לרחוב.

יג. יש לציין שבאופן שיש מנין שמצטרף כדן, יתכן שהשאר מצטרפים אל המנין יכולים להצטרף בכל מקום, כי מבואר בפוסקים ובביאור הלכה שזה צירוף יותר קל.

יד. כאשר עושים מנין ברחוב, ויש עשרה שעומדים למטה, וחלקם בשטח הפתוח של מדרכה זו וחלקם במדרכה שממול, או אפילו שעומדים בתוך חצר פתוחה [ללא מחיצה], אין בעיה שרשות הרבים מפסקת, כי זה מקום אחד מצד מציאותו. ורק בגדרי צירוף שני בתים מדין רואין אא"א, שנועד לעשות שני מקומות למקום אחד, נאמר הגבלה של רה"ר מפסקת.

וכל שכן כשהמנין בחצר ויש חלק שעומדים על המדרכה של הרחוב מחוץ לחצר, אע"פ שלגבי שבת הם שתי רשויות, אין בזה חסרון להצטרף למנין, אם אין מחיצות גבוהות י' טפחים המקיפות את החצר.

בגדר רואים אלו את אלו

טו. בגדר הראיה, לשון המשנ"ב והרבה פוסקים "שמראה להם פניו". דהיינו צריך שיראו דוקא פנים, שזה סיבה להתחברות, ולא שאר אברי הגוף.

טז. אם כשמטה ראשו לחלון רואה את החזן והציבור, אבל כשעומד ישר [בפרט לתפילת שמונה עשרה] אינו יכול לראות אותם, אינו יכול להצטרף אם אינו מטה עצמו.

יז. אם יש עץ שמסתיר, או ארון, ואפילו כלי עראי או כביסה תלויה, הרי זה מונע את הצירוף, כי סוף סוף אין חיבור של ראה. כשאין דבר המסתיר אבל הוא מסובב ראשו ורואים את ערפו בלבד. כגון שהוא מתפלל תפילת שמונה עשרה למזרח, ושאר הציבור בחלונות מאחוריו. יש אומרים (הגרמ"מ לובין שליט"א) שצריך לראות פניו דוקא, ולכן עדיף שיסתובב ויתפלל למערב שלא לכיוון ירושלים, [ויכוון ליבו לבית קודש הקדשים, ואם אפשר יצדד לכיוון ירושלים]. ויש אומרים (הגרמ"ד דינר שליט"א) שיתפלל למזרח, דכיון שבעיקרון מראה פניו הוי צירוף גם כשמסובב פניו.

יט. כשמתפללים זה לצד זה, כלומר שרוצים לצרף אנשים משני בנינים שבשני צידי הרחוב (צפון ודרום), והמתפללים עומדים כשפניהם למזרח. מסתבר שנחשב רואים ומצטרפים אפילו שלא מסובבים ראשם זה לזה בזמן שמונה עשרה. וצ"ע.

כ. יש לעיין מי צריך להראות פניו למי, האם מספיק שהמצטרף רואה את החזן, כלשון הפוסקים שמראה להם פניו, או שמא צריך שהחזן יראה את אלו שהוא שלוחם ומברך בשבילם, ועל ידי שהם מראים פניהם אחיו הוא יכול לראות אותם. ונפק"מ כשאחוריו אל החלון. וכן נפק"מ כשאחד נמצא בקומה יותר גבוהה, ויתכן שהעליון רואה את התחתון בהטיית ראשו, ואילו התחתון אינו רואה אותו.

כא. צריך שיהיה כל הזמן באופן שמראה פניו, ולכן לא יסתובב בחדר בזמן התפילה באופן שאינו רואה, אלא יהיה כל הזמן סמוך לחלון, והיינו כל הזמן שאומרים קדיש וברכו וחזרת הש"ץ. ואם זז מהחלון אחרי שהש"ץ התחיל, יכול הש"ץ לסיים אותו ענין, כפי דיני ציבור שיצאו מקצתן, ראה שו"ע ומשנ"ב (סי' נ"ה ס"ב).

כב. באופן שיש זכוכית של חלון סגורה, ורואה דרך הזכוכית. עיין בכף החיים (סי' נ"ה ס"ק ע"ו) שצידד להחמיר. אבל משמע שם שאינו מוסכם שתלוי בדיני מחיצה כיון שרואה פניו. ועי' בספר חובת התפילה (סי' כ"ו).

כג. ולגבי חלון עם סורגים, הביא הכף החיים שם לדון מה גודל החור שצריך. בשו"ע כתב פחות מד' טפחים. החיד"א כתב שיעור מלא מקדח [ע"פ המשנה באהלות פי"ג מ"א], ושיעורו עיגול שרחבו שליש טפח (תפא"י שם). ובשם ספר בית עובד כתב שהסורג מעכב כי צריך שיראה פניו בלי הפסק כלל [ולמד מהסוברים שצריך שיוציא ראשו]. ואפשר שבסורגים שלנו שיש רווח כעשר ס"מ שרואים רוב פניו בלי הפסק, מצטרף. וכן עמא דבר.

דוגמאות למעשה לתפילה בציבור בעת הזאת, בצירוף דרך חלונות ומרפסות.

כד. הציור הטוב ביותר לצירוף הוא, כשיש שתי משפחות שביחד הם עשרה, והחזן עומד בחלון שמקצת מקבוצה ב' רואה אותו. ועדיף כשאין רחוב מפריד ביניהם.

כה. וה"ה בשלש או אפילו עשרה אנשים בחלונות נפרדים, אם כולם רואים את החזן, וגם רואים אחד את השני.

כו. אך זה קשה במציאות שלנו [מחמת שאין כמעט מרפסות פתוחות אלא רק חלונות], שאי אפשר שעשרה חלונות יוכלו לראות כל אחד את כולם. ומ"מ דעת הרבנים שמותר גם באופן שלא רואים זה את זה, ובלבד שכולם רואים את החזן. ואפילו רחוב מפריד ביניהם מצטרפים.

כז. בדירה שיש שני אנשים או יותר באותו חדר, מספיק שאחד מהם עומד בחלון ורואה.

כח. באופן שהמתפללים נמצאים באותו בנין, בדרך כלל אינם יכולים לראות את מי שבדירה מעליו ומתחתיו, אלא רואים רק את מי שגר בבנין ממול. וא"כ אם החזן עומד בתוך דירה בחלון, רוב הגרים בבנין של החזן אינם יכולים להצטרף צירוף גמור. ואינם מצטרפים אלא למתירים צירוף בשרשרת. ואם יש מנין בלעדיהם, יש לומר יותר שיש להם דין תפילה במנין.

לכן ראוי שיהיה בבנין שממול החזן עוד תשעה, מלבד אלו שבבנין של החזן. ואם אין מספיק, כדאי שהחזן לבדו ירד לחצר ויעמוד במקום שעשרה יראו אותו מהחלונות.

כט. באופן שיש מנין מצורפים כדין, ואדם רוצה להצטרף בשביל עצמו, היינו בשביל שיהיה לו מעלת תפילה בציבור (כי בשביל לענות על הקדיש וכו' יכול גם כנמצא בחדר אטום ללא צירוף), עדיף שיראה את החזן, אבל יש להקל גם כשרואה אדם אחר מהמצורפים שרואים את החזן או אדם אחר שנמצא בקבוצה של החזן.

מנין שנערך בתוך חדר המדרגות של הבנין

ל. בכמה מקומות עושים את המנינים בתוך חדר מדרגות של הבנין, ושאלו האם נאמר שכל הקומות הם חדר אחד, ואז יצטרפו אפילו אם אין רואים אלו את אלו, כגון שכל אחד עומד בקומה שלו מחוץ לדלת הדירה.

והורו הרבנים שכיון שנוקטים שהמדרגות מצטרפות ונחשבות למחיצה כמבואר בדיני עירובין [כאשר רוחב המדרגה היא פחות מד' טפחים, וכך המציאות בכל המדרגות שבחדרי המדרגות שהם 30 ס"מ], על כן כל קומה היא כחדר בפני עצמו, והצירוף יהיה רק על ידי שרואים אלו את אלו.

וכן המעקה נחשב למחיצה ממש, אע"פ שאינו סתום לגמרי אלא ע"י לבוד, יש לו דין מחיצה להחמיר ואכמ"ל. עוד יש לדון לפי מה שכתבו הפוסקים לגבי הבימה של בית הכנסת שמוקפת מחיצות, שכאשר אינם מגיעים לתקרה מצטרף העומד בתוכם, שמא גם בחדר המדרגות יצטרפו כל הקומות יחד. ויש לחלק וצ"ע.

לא. יש להקפיד שיהיו רואים אלו את אלו בין הקומות, וכאשר יש חלל פנוי באמצע חדר המדרגות, זה אפשרי בקלות. וזה נחשב לכא' מראה פניו, אף שאינו מוריד את הראש כלפי האנשים שעומדים מתחתיו.

לב. כאשר אין חלל באמצע המדרגות, כדרך רוב הבנינים, קשה לראות אחד את השני מבין החריצים שבין המדרגות, ובפרט בשעה שעומד שמונה עשרה, וגם יתכן שראייה כזו אינה בגדר מראה פניו כי אינו רואה ממש פנים שלימות או רוב פניו. ולכן הפתרון הוא רק בשרשרת, שא' רואה את ב', וב' את ג' וכן הלאה. וצירוף זה אינו ברור לדינא, ויש מקילים.

לג. אבל אם יכולים שיהיה מקום אחד שיש עשרה שרואים אותו, כגון שבקומה שניה יש משפחה עם ארבעה בנים גדולים, ובקומה שלישית עוד שתי משפחות של שלשה, יעמידו את החזן שיהיה דוקא באותה קומה במקום שיש עשרה שרואים אותו, [או אפילו מקצת מכל שלושת הקבוצות רואים אותו], ואז המנין כשר. ואפשר לומר חזרת הש"ץ וכל שאר הדברים. ולגבי שאר המצטרפים יכולים לומר עימהם הכל, ולגבי להחשיבם כמתפללים בציבור יסמכו על צירוף בשרשרת, ויתכן שלהתחבר למנין שיש בו עשרה זה יותר מועיל וכנ"ל.

הפסק טינוף ופח אשפה להצטרפות ועניית דברים שבקדושה

לד. אם מפסיק טינוף בין הש"ץ למתפללים, או בין המנין לאדם נוסף שרוצה להצטרף אליהם, כתב השו"ע (סי' נ"ה ס"כ) שיש אומרים שאינו מצטרף, וכתב המשנ"ב שלפ"ז גם אמן אינו יכול לענות.

לה. אבל כתב המשנ"ב (ס"ק ס"ב) שמדכתב השו"ע בשם י"א, משמע שדין זה אינו ברור, וכן ברמ"א בס"י ע"ט משמע שאינו סובר כך, וכתב הח"י אדם שלגבי אמן יהא ש"ר וקדושה יענה, דהוי רק פסוקים, אבל ברכו לא יענה.

לו. אם נשפכו מי רגלים בינו למנין, כתב בביאור הלכה (ד"ה ו"א) דלכו"ע אינם מפסיקים. ולפ"ז מי ביוב שצפו, אם לא ניכר לכלוך ו"ל שזה רק מי רגלים ושאר מי סירחון, מרחיק עד מקום שכלה הריח ומצטרף.

לז. בפחי אשפה שבזמנינו, בדרך כלל הכל מכוסה ואין הריח יוצא כ"כ מחוץ לפח, וע"פ הרוב מותר לומר דבר שבקדושה לידו, ממילא י"ל שאינו מפסיק. ואף אם יש ריח מעט, י"ל שדומה למי רגלים.

לח. כשמצטרפים אנשים מדירות גבוהות מקרקע הרחוב שבו עומדים הפחים, יש מקום לומר שבכל אופן מצטרפים ואין שום חיסרון מהפחים, כי לא נחשב שהפחים ביניהם.

צירוף מהחלונות לגבי קריאת התורה

לט. לגבי צירוף מנין כדי לקרוא בתורה, דיני הצירוף הם כמו כל הדינים דלעיל. והפתרון הפשוט הוא שהקורא עומד למטה או במרפסת פתוחה, וכולם רואים אותו.

מ. אבל הבעיה היא לגבי עליית הקוראים. ואציין כאן פתרונות שונים שעשו. א. כל עולה קורא את הקריאה של העליה שלו. [וצריך שביל זה לתאם מראש מי יעלה ובאיזה עליה. ב. אחד עלה וקרא כל הפרשה, ובירך ברכה אחת בתחילת הקריאה וברכה אחת בסוף. ג. הגר"מ שטרנבוך שליט"א הורה שהבעל קורא יקרא לבד, ויתן עליות לעומדים בחלונות שיברכו בלי לראות בס"ת ובלי לבוא כלל, ויסמכו על השיטות שמספיק שהעולה שומע את הקריאה בלי לקרוא בעצמו בס"ת.

תם ולא נשלם, והשי"ת יזכה אותנו לשוב במהרה לבתי הכנסיות להתפלל במנין שמצטרף לכל השיטות, וללמוד יחד ברוב עם, בשמחה ובקרבת אלוקים, ובבריאות ללא שום חשש למחלה כלשהי. ונזכה בחודש הזה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים בבנין בית המקדש השלישי, והשראת שכינתו עלינו.

נערך ע"י "מוקד העירוב בארץ הקודש". לתגובות A83320@GMAIL.COM.

מי שאינו יכול להתפלל בציבור, ראוי שיתפלל שחרית כותיקין בזמן הנץ, שחשוב כתפילה בציבור (עי' בה"ל רס"י נ"ח ד"ה ומצוה). ולגבי מנחה כתב הגרי"א דינר שליט"א שראוי שיתפלל מנחה עם תפילין. (ע"פ דברי מרן הגר"ח קניבסקי בשם החזו"א).